

Terapie ve speciálněpedagogické péči

Terapie

- Holistický obraz člověka – tzn. „tělo a duše jedná společně“
- Vycházíme z tělesných (neuronálních), emocionálních a kognitivních integračních procesů, které podporují, slučují a diferencují už získané zkušenosti s aktuálními zážitky;
  - Hmatové vnímání, vnímání pohybu, rytmu, rovnováhy, chuti, doteku a vnímání sebe.
  - Distanční smysly: sluch, zrak, čich.
- Respektovat člověka s jeho individuálním potenciálem.

Terapie

- J.A. Komenský – Didaktika Magna:
  - Definoval léčebnou pedagogiku jako uvedení dobré věci, která přepadá v nákazu v původní stav.
- terapeutické postupy, cvičení, programy na zlepšení narušených funkcí;
- zprostředkování potřebných zkušeností a zážitků;
- vytváření prostoru pro formování, dozrávání a pozitivní změnu.

- Hipoterapie
- Canisterapie
- Arteterapie
- Muzikoterapie
- Dramaterapie
- Herní terapie
- Ergoterapie
- Taneční terapie
- Biblioterapie

Hipoterapie

- Speciální forma léčebné rehabilitace
  - Spojuje fyzické a psychické prvky
  - Kůň:
    - terapeutický prostředek
    - Trojrozměrný pohyb těla – střídání napětí a uvolňování těla klienta – přizpůsobuje se při své naprosté pasivitě
    - Pozitivní vliv na psychiku klienta
- Diagnózy v oblasti ortopedie:
- Vrozené malformace končetin
    - Anomálie páteře, hrudníku
    - Stavy po zlomeninách končetin
    - amputace

Diagnózy v oblasti neurologie:

- Roztroušená mozkomíšní skleróza
- Svalová atrofie a dystrofie
- DMO

Další diagnózy:

- LMD
- Kardiovaskulární choroby
- Chronická bronchitida
- Obezita
- Psychotické stavy

Terapeutická jednotka:

- Délka 20 – 40 minut
- K vyvolání pozitivního efektu hipoterapie se uvádí 2-3 měsíce s intenzitou 2-3krát týdně
- Fyzioterapeut – vede balanční cvičení (na základě doporučení lékaře)
- Hipolog – příprava a ovládnutí koně

Hipoterapeutická cvičení

- Cviky odpovídají postižení pacienta.
- Zvládnutí základních dovedností – nasednutí, sed.
- Volná jízda.
- Dechová cvičení.
- Předklon k šíji koně a natažení HK, pohlazení.
- Záklon, leh na koně.
- Upažení a vzpažení HK.
- Jízda se zavřenýma očima.

Canisterapie

- Uplatnění v psychoterapii dospělých, dětí, seniorů, lidí s tělesným a mentálním postižením, epileptiků a vězňů.
- Terapie při níž dochází k působení psa na člověka.
- Vztah člověk-zvíře dokáže vyvolat pozitivní sociální a emocionální terapeutické efekty – přispívají k zlepšení zdravotního stavu.

Pes pomocník:

- Umožňuje postiženému nezávislost na jeho prostředí
- Podporuje emoční jistotu postiženého
- Zvyšuje sebejistotu, zvyšuje stupeň interakce mezi zdravými a nemocnými

Formy canisterapie:

- Animal assisted activity – AAA – zvíře je přítomno, není součástí plánovaného procesu (předpoklad – přínos pro klienta).
- Animal assisted therapy – AAT – zvíře je integrální součástí terapeutického procesu.
- Polohování, uvolnění, relaxace, hry, poznávání, mazlení, ...

Arteterapie

- Léčba uměním.
- Vymezena jako druh psychoterapie.
- Výtvarný projev = prostředek ke komunikaci – arteterapeut X klient/klienti.
- Možnost sebevyjádření k psycho-traumatizujícímu zážitku klienta.
- Těžištěm práce je samotný tvůrčí proces, nikoliv umělecké hodnocení vzniklého artefaktu.
- K upřesnění diagnózy – u pacientů s psychickými poruchami.
- Vhodné pro osoby, které se nesnadno vyjadřují slovně – děti, dospívající, starší lidé, lidé trpící neurózami, psychózami.

Arteterapeutické techniky

- Volné čmárání různě motivované (deštěm, rytmus hudby ...)
- Kresba prsty namočenými v barvě
- Keramická hlína
- Tématická kresba, malba
- Interakční kresba ve dvojicích, ve skupině.

Muzikoterapie

- Hudba jako stimulátor aktivity, k uklidnění, k odstranění či zmírnění agrese, k odstranění napětí.
- „Použití hudby k usnadnění terapeutických cílů: obnovení, udržení a zlepšení duševního i tělesného zdraví... vyvolává změnu způsobu chování...“ (Americká národní společnost pro muzikoterapii).

Dělení muzikoterapie z hlediska účasti dítěte/klienta:

- **RECEPTIVNÍ** (pasivní) – poslouchání hudby, vyvolání emočních procesů, které odhalují racionalizované nebo potlačené konflikty
  - **AKTIVNÍ** – provozování hudby
- Psychoneurotické poruchy (deprese, hysterie), léčba narkomanie nebo oblast psychosomatiky

Herní terapie

- Zaměřeno na pochopení psychiky hospitalizovaných dětí a jejich rodičů
  - Příprava před zákrokem a vyšetřením
  - Herní specialista – kvalifikovaný pracovník dětských odd.nemocnic
- Udržuje přirozený vývoj hospitalizovaných D
– Objasňuje lékařské procedury

–Eliminuje úzkost, strach z neznámého.

Herní specialista:

•Používá látkové figuríny Pět'u a Petrušku (medvídka,...), fotoalba a fotoseriály s PaP na konkrétních odd.

Ergoterapie

- terapie motoricko - intelektuelních funkcí a sociálních schopností z cílem dosažení samostatnosti v osobním,sociálním a pracovním životě.

S možností použití bohatého spektra různých materiálů, je jedním z hlavních polí ergterapeutické práce také cílený trénink vnímání a senzibility. Ergoterapie obsahuje také poradenskou činnost a to s hlavní orientací nejen na pacienta ale také na jeho rodinné příslušníky, jak i sestavení a adaptaci vhodných pomůcek na individuální potřeby pacienta. Cílem ergoterapeutické intervence je docílit prací v interdisciplinárním týmu zlepšení funkčního poškození pacienta, zabránění progresu a vzniku sekundárního poškození.

Hlavní ergoterapeutické úkoly:

Senzomotorická funkční terapie

Trénink kognitivních funkcí

Trénink oběstačnosti – Activities of daily living ADL

Trénink v domácím okolí

- aktivní pomoc lidem každého věku, fyzickým, psychickým či intelektovým postižením, omezujícím jejich funkční kapacitu a samostatnost

•Cíle:

- maximální stupně funkčnosti v aktivitách denního života (ADL), pracovních činnostech, v aktivitách volného času
- aktivní přístup k uchování si celkové kvality života
- kvalita života při trvalém zdravotním postižení, chronickém onemocnění
- integrace osob se zdravotním postižením v rámci předprofesní rehabilitace

Ergoterapie se provádí:

- v ambulantních a lůžkových zařízeních
- v rehabilitačních centrech a ústavech
- v lázeňských zařízeních
- v léčebnách pro dlouhodobě nemocné
- v ústavech sociální péče
- v psychiatrických léčebnách
- v geriatrických zařízeních
- v denních stacionářích
- v léčebných zařízeních pro smyslové poruchy
- v rámci programu home care